

1941. Februar

ȘCOALA VREMIII

REVISTA ASOCIAȚIEI ÎNVĂȚĂTORILOR ARAD

ANUL XI.

No. 2.

FEBRUARIE

1940

Biblioteca școlară
Piața Arad

Redactor: ROMULUS PONTA

S U M A R

Mihai Milutin :

Școala noastră sub semnul Constituțiunii Regele Carol II.

Pedagogie, Educație, Invățământ

I. Vârtașiu :

Intuiția interioară

P. Șerban :

O perspectivă de cunoaștere psihologică

Dubenschi Octavian :

Despre cultură

Literatură

Lucian Emandi :

Poemul cântărețului îmbătrânit fără vreme, Iarnă

Mircea Emandi :

Dragoste cu fulgi și oameni de zăpagă

Diverse

Ilie Gh. Crișan :

Contribuțiuni la istoricul vechilor școli profesionale române din comuna Pecica

Miron Tandre :

Confucius și Lao Tse

Cronica

Mihai Milutin :

Cărți

Lucian Emandi :

Reviste, Insemnări

ADMINISTRAȚIA: Iulian Pagubă Inv. pens Str. Abator 12.
Abonamentele se trimit pe adresa Administratorului.

REDACȚIA: Casa învățătorilor, Arad, Bulevardul Carol 66

Manuscrisele, revistele pentru schimb, cărțile de recenzat (în două ex.) și orice coresp. se trimit pe adr.: Redacției.

Secretar de redacție: Mihai Milutin Inv. șc. de aplicație.

ȘCOALA VREMII

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ

a Asociației învățătorilor din județul Arad.

Apare lunar, afară de luni: Iulie și August.

ANUL XI.

Arad, Februarie 1940.

Nr. 2

Școala noastră sub semnul Constituțiunii Regele Carol II.

(27. II 1938 27. II. 1940).

Vieața socială sub toate aspectele ei, este o permanență evoluție progresivă, tinzând mereu la diferențierea eterogenului de omogen, a particularului de general. În cadrul acestei reguli a progresului social, trebuie să evolueze și vieața Statelor, definite ca societăți omenești stabile pe teritorii ce le aparțin și supuse autorității proprii.

Privită din acest punct de vedere evoluția vieții noastre de Stat, se poate ușor constata că ea s'a desfășurat în multe domenii contrar regulei menționate, neglijând adeseori caracterul eterogen al societății noastre prin subordonairea lui unei omogenități teoretice, de cele mai multe ori total streină de realitățile specifice timpului și spațiului nostru social. Organizarea și legiferarea multor instituțiuni ale Statului nostru, s'a făcut pe baza unor principii generale, omogene, importate de aiurea sau inspirate de cugetările abstracte ale unor teoreticieni de studiu, cari n'aveau nimic comun cu eterogenitatea noastră specifică. Această neglijare a regulei progresului social în organizarea instituțiilor sociale, a avut ca efect izolarea lor de vieața reală a societății constituite în Stat.

Una dintre aceste instituțiuni, multă vreme izolată de interesele eterogene ale societății noastre organizată în Stat, a fost școala.

Încă dela Regulamentul Organic, principiile de organizare ale învățământului românesc, au fost formulate pe baza unor idei generale, fără nici o priză pentru interesele impuse de realitatea mediului nostru specific de viață și ideea de Stat național. Concepția școlii ca scop în sine, ca ceva universal și absolut, valabil pentru toate timpurile și toate locurile, s'a menținut dealungul organizării constituționale a Statului român, până în zilele noastre. Astfel Statutul dela 1864, constituția din 1866 cu modificările ei succesive (1879, 1884, 1917), nu schimbă deloc această concepție incompatibilă cu principiile sociologice deja avansate. În săși legea fundamentală a României Mari, «Constituția din 1923, tratează problema educației ca factor al vieții naționale, într'o formă atât de sumară și de unilaterală, încât își lasă impresia că alcătuitoarii ei, cari s'au gândit cu deamănuntul la toate chestiunile politice sociale, militare, polițienești, juridice și bisericești, nu i-au acordat nicio atenție din punct de vedere al scopurilor și al trebuințelor Statului». (Onisifor Ghibu: *Doisprezece ani de pedagogie românească.*)

Dar iată că părerile, la început timide, ale cercetătorilor realității sociale de afûrea și dela noi, încep să câștige tot mai mult teren, răsturnând concepțiile perimate, cari justificau codificările arbitrare referitoare la manifestările izolate ale fenomenelor sociale, fără nici o legătură cu complexul mediului de viață eterogenă. Acest fapt provoacă adânci revizuri în normele de organizare socială, impunând schimbări radicale la o serie de societăți constituite în State.

Schimbările acestea n'au putut întârzia la noi. Ele au început însă a se manifesta într'o formă haotică, care periclita existența societății noastre constituită în Stat.

Atunci s'a conturat gândul Suveranului, care printr'o genială intuiție a înțeles însemnătatea momentului și necesitatea imperativă a unor înnoiri, lansând memorabila Proclamație din 20 Februarie 1938, pentru «buna știință și învoire» a Națiunii Române la promulgarea Constituției Noi «menită să așeze temelii mai solide și mai drepte Statului

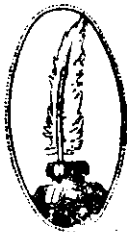
nostru și să îndrumeze vieața obștească pe o cale mai sigură, mai liberă și mai sănătoasă.»

Aprobată de unanimitatea sufletelor Națiunii Române prin plebiscitul dela 24 Februarie 1938, Noua Constituțiune a fost promulgată în ziua de 27 Februarie 1938, formând momentul crucial în istoria consolidării Statului nostru național.

În ceea ce privește organizarea generală a învățământului, Constituțiunea nouă întregeste doar cu patru cuvinte dispozițiunile Constituției din 1923: «Învățământul este liber în condițiunile stabilite prin legi speciale și întru cât nu va fi contrar bunelor moravuri, ordinii publice și intereselor de Stat.» Doar patru cuvinte formând un complement indirect pentru complectarea unui înțeles vag, dar existând deja. — Totuși, ce tâlcuitoare complectare! Ce profundă concepție! Prin ea s'a complectat și definit întreaga funcțiune socială a școalei, legând-o indisolubil de interesele colectivității sociale eterogene, de interesele Statului Național.

Concepută sub semnul Constituțiunii Regele Carol II., organizată prin Legea din 27 Mai 1939 și îndrumată prin Programa analitică din 9 Noemvrie 1938, școala noastră tinde să devină școala eterogenității etnicului nostru specific, școala în funcție de cerințele realităților sociale și ale intereselor de Stat.

Inv. Mihai Milutin

Pedagogie-Educație-Învățământ

INTUIȚIA INTERIOARĂ

(Note dela cursul de Pedagogie Generală al
Dlui Prof. D. D. Roșca, Șc. Norm. Sup. Cluj.)

În procesul de cultivare al inteligenței în vederea educației, funcțiunile sufletești chemate a asigura primirea cunoștințelor sunt: intuiția și atenția. Pentru a obține însă rezultate optime, trebuie să ținem seama și de oboseală.

Deci cea dintâi condiție psihologică a învățământului este *intuiția*.

Prin ea înțelegem un contact direct al sufletului nostru cu realitatea, prin calea simțurilor.

O altă intuiție este în legătură cu lumea noastră interioară, care nu poate fi înțeleasă cu ajutorul simțurilor externe, ci numai cu ajutorul *introspecțiunii*.

Introspecțiunea deși e un termen în general admis, nu exprimă tocmai ceea ce se înțelege prin acest proces de interiorizare, deaceia vom întrebuința în locu-i: *concentrarea*, căci pentru a ne da seama de ceea ce se petrece în sufletul nostru, facem abstracție pentru un moment de lumea exterioară și ne concentrăm toate puterile spre interior. Tragem obloanele în fața lumii exterioare și ne interiorizăm, concentrându-ne în interiorul sufletului.

Calea de urmat în acest proces de interiorizare, ne-o deschide *intuiția interioară*.

Ea are pentru instrucție cel puțin tot atâta importanță ca și cea externă.

De ce?

Procesul de cunoaștere se face pe cale indirectă, în măsura în care ceea ce ne vine din afară, o putem transforma în lumea noastră sufletească. Percepția însăși nu este decât o sinteză de senzații, raportate la un suport extern.

Chiar senzațiile sunt stări sufletești ale noastre, căci orice obiect se reduce la un *complex de senzații*, care sunt aspecte ale lumii noastre interne. Senzația de culoare, greutate, căldură, etc., sunt în primul rând propriile noastre stări

sufletești. Exp.: Culoarea de albastru nu-i pentru sufletul nostru un număr mai mare sau mai mic de vibrații, ci impresiile însăși ale acestuia. Culoarea nu-i o senzație, ci o trăire interioară, un grup de senzații raportate la un suport. Oricât ai vorbi daltoniștilor de o anumită culoare, pentru ei nu există. Același lucru cu orbii. Frumusețile lumii externe: lumina, pajștea înflorită, marea unui răsărit sau apus de soare, ei nu și-le pot imagina, căci sunt în neputință de a-și forma acel complex de senzații.

La acest complex se reduce orice obiect și nici un instrument nu ne-ar putea dovedi contrarul. Chiar un obuz — spre a fi în nota timpului — nu este altceva decât complexul de senzații sesizat de eul nostru.

Evident că instinctul ne spune că în dosul senzațiilor există un suport material: lucrurile cu forma, culoarea, mărirea lor, dar acestea însăși aparțin puterii noastre sufletești.

Intuiția interioară este de o importanță capitală în educația morală, — chiar singura care contează, căci lumea morală — cu valorile ei — este creație umană, nu un produs al lumii materiale. Ori câte încercări vor face materialistii de a disloca lumea morală în elemente ale naturii biologice, a explica morala prin biologie, nu vor reuși. O privire critică te face să observi că după orice dislocare, rămâne un reziduu, care este de creație umană, în totdeauna pe planul întâiu al existenței.

Pentru a face pe elevi să înțeleagă ce rost au regulile morale, care nu trebuiesc concepute pe un plan polițienesc, ci ca o potențare a valorilor, tinzând spre creierea unei stări sufletești capabilă de efort și creație, va fi necesar să acționăm metodic, conducându-ne după următoarele principii:

Vom încerca — printr'o metodă potrivită — să le formăm judecata, să-i facem a pricepe că există o lume a sufletului, care în timpul evoluției umane și-a creat anumite valori ce au putut fi traduse în valori materiale; că acestea au cerut jertfe, sacrificii și pentru a fi păstrate este nevoie tot de sacrificii, echivalente cu unele eforturi pe care le facem toată viața în vederea înfrânării unor instincte egoiste, de dominație, imperialiste, care nu aparțin numai unui grup etnic sau social, ci

în aceeași măsură și individului. Ba chiar însuși animalul are nevoie de spații — spațiul vital — cu tot ceace se găsește pe el. Din această nevoie de spațiu sa născut instinctul de proprietate în toate domeniile. Chiar o bună parte din civilizație a fost creată pentru a ne menține stăpânirea pe acest spațiu.

Instinctul acesta — ca dealtfel toate — este orb, cel mai orb, pentrucă stăpânește cu prestigiu de fatalitate om și animal. Pentru a-i rezista trebuie să-i deprindem pe elevi a-l domina încă din tinerețe, observând că singură lumea sufletească face valoarea ființei umane.

În acest domeniu am creat și noi ceva, care ne dă puțința de asemănare cu însuși Marele Creiator.

Toate mijloacele de care dispune civilizația noastră conservă numai viața fizică, spațiul vital și din acest punct de vedere nu suntem decât tot animale, înarmate cu dinți și ghiare mai tari: uneltele și mașinile noastre. Elefantul ridică în trompă greutatea enorme, iar omul spre a putea face același lucru a inventat macaraua, dar prin aceasta a rămas tot animal

Pe om nu-l fac mașinile ci lumea sufletească, cu toate valorile ei: morala, arta, religia, filozofia, cultura. Ele nu dau definiția omului, care nu poate depinde numai de niște trecătoare rezultate materiale.

Morala astfel înțeleasă, suntem chemați să o dăm și altora, dar numai în măsura în care ea face parte din sufletul nostru și devine zile trăite.

Mijloacele ne stau la îndemână, le găsim pretutindenea. Tactul pedagogic, intuiția personală, exploatarea diferitelor situații și evenimente cotidiene, lecturi, faptele elevilor mai buni, sunt armătura necesară în războiul contra răului.

Atât lumea externă, cât și cea interioară o pricepem numai cu judecata, deci educația morală se face pe măsură ce această facultate sufletească se dezvoltă.

Numai atunci viața va fi demnă de trăit, când se va face apel la intuiția interioară, generatoare de valori morale.

Iată marea datorie a dascălilor: De-a face să rodească în sufletele elevilor valorile morale, care asigură vecinicia ființei umane.

O PERSPECTIVĂ DE CUNOAȘTERE PSIHOLOGICĂ.

Individul uman fiind o rezultată a interferenței individualității sale naturale și mediu, își găsește desăvârșirea ideală în personalitate, însă în drumul său spre formarea acestui desiderat ideal, se reclamă cunoașterea posibilităților native, prin maturizarea cărora potențialul se va actualiza.

Tocmai această tendință de cunoaștere a individualității, care nu este altceva decât totalitatea însușirilor specifice psihofizice ale individului, — formează o preocupare caracteristică a educatorilor din școala sec. al XX-lea, chiar o preocupare dominantă. Firma atribuită acestui secol: «secolul copilului», își are geneza în deosebita atenție și îndeletnicire pe care-o formează în lumea educatorilor sesizarea naturii copilului și adaptarea întregului învățământ și a educației, pe măsura «Măjestății sale Copilului.»

Secolele anterioare în care domina un învățământ caracterizat printr'un verbiaj excesiv și o educație școlastică, începând cu sfârșitul sec. al XX-lea și mai ales în primele decade ale secolului care-l trăim, — au început a fi răscumpărate de neajunsul pe care-l nutreau, deoarece școalele de azi prin tripla preocupare: psihologică, pedagogică, și socială, care-o manifestă față de natura copilului, și-au primit o nouă orientare.

După individualismul timid a lui Rabelais și Montaigne, apoi pledoaria caldă a lui Rousseau, Goethe și individualismul exagerat a lui Tolstoi, Ellen Key și Gurllit, însăși oficialitatea școlară din secolul nostru, cere necondiționata respectare a specificului individualității elevului și formarea lui cât mai naturală,

S'a legiferat obligativitatea învățătorului de a ține contabilitatea funcțiilor sufletești a copilului, cu caracteristicul lor, din considerații superioare: științifice, pedagogice, etc. pe care le invoacă legiuitorul. Elaborarea numeroaselor fișe pedagogice, psihologice, etc., care inundă piața pedagogică, nu este un indiciu de rostul utilizării lor în condițiile actuale. S'a ajuns până acolo că printre condițiile admiterii învățătorului

la examene este și complectarea fișelor personale ale elevilor, prin complectarea cărora, s'a ajuns datorită viciului inițial al alcătuirii lor, la discreditarea completă a valorii lor în viața școlară și mai târziu în orientarea profesională.

Scopul principiului individualist fiind o individualizare a întregii educații încununată de o serioasă îndrumare a elevului spre o profesiune socială, cât mai adecuată naturii sale, a fost compromis prin modul cum s'a înțeles că se poate ajunge să-l îndeplinim.

Cu toate că psihologia a criticat cu sdrobitoare dovezi științifice irealitatea unei psihologii atomiste, care se mulțumește cu înșirarea și catalogarea nesfârșitelor funcțiuni sufletești, deși aspectul acesta analitic este dezis de cea mai elementară observație sufletească, totuși n'a fost înlăturat din considerațiile de individualizare și complectarea fișelor, ci toate dețin rubrici speciale în care se găsesc înscrise funcțiile psihice care trebuiesc catalogate; memorie, atenție, etc. Această metodă analitică este însoțită de neajunsul formalist de care este strâns legată.

Fiecare funcție fragmentată este studiată și cercetată sub un aspect pur formal, din motive de ordin cu totul străine; fenomenul e studiat în raport cu el însuși și nu în legătură cu ceea ce-l trezește la viață și în funcție de care se definește.

Exemplu: funcția atenției nu poate fi privită pur formal, deoarece atenția nu este de structură omogenă și cu aceeași capacitate funcțională universală, ea este în strânsă legătură și condiționată de anumite determinante reale pe care ni le impune viața și mediul care ne înconjoară.

Neajunsul formalist și analitic pe care-l cuprind actualele procedee și metode care tind spre realizarea finalismului individualist, a fost just remarcat de d-l prof. universitar C. Narly, care împreună cu d-l conf. universitar Zapan au și căutat ca răul observat să fie ameliorat printr'o nouă orientare cu sorți de mai sigură izbândă, în realizarea idealului individualist.

Prezentând obiectiv rostul individualizării și necesitatea orientării individului, spre o ocupație pe care o oferă viața mai în perfect acord cu aptitudinile predominante naturale, s'a pornit în noua fișă elaborată «Foaia de observație vocațională»,

dela niște principii structurale care au în considerare caracterul globalist, integral sub care se desfășoară viața sufletească normală, deoarece viața individului numai sub această prismă se prezintă în relații cu tot ce-l inconjoară. Dar însușirile nu-și au nici o rațiune să fie privite numai structural științifico-psihologic, ci aceste însușiri dominante trebuiesc raportate la obiectele de învățământ, care la rândul lor sunt apreciate în funcție de anumite indeletniciri profesionale.

Caracterul globalist al vieții psihice trebuie privit deci sub o viziune, perspectivă vocațională, cu care se va confunda însăși chemarea socială a individului.

«Foaia de observație vocațională» a d-lor prof, Narly și Zapan, tinzând la înlăturarea răului semnalat, imprimă un nou caracter, o nouă orientare în studiul individualității, în concordanță vădită cu vederile psihologice contimporane.

II. Metoda de complectare a F. O. V. se bazează pe motive cât mai obiective și științifice. La baza ei se găsește ancheta întreprinsă de elevi asupra observării aptitudinilor lor proprii și aprecierea profesorului respectiv la anumită aptitudine.

Clasificarea elevilor nu se mai face pur subiectiv și luând cazul individual, ci printr'o observație colectivă, raportând aptitudinea individuală la colectivitate, la clasa în sânul căreia trăiește elevul.

E o lege biologică găsită de savantul biolog englez Galton și care s'a extins și în domeniul vieții psihice, numită legea variației. Ea se găsește la baza variației fenomenelor biopsihice a individului. A fost descoperită datorită experimentărilor întreprinse asupra diferitelor fenomene. S'a constatat că fenomenul înălțimii și greutateii oamenilor, variază dela caz la caz și indivizii așezați unul lângă altul, după înălțime sau greutate, dela cel mai mic până la cel mai mare, dela cel mai ușor până la cel mai greu, din aceiaș vârstă, variația lor la orice fenomen se prezintă sub forma unei curbe continue și simetrice, care a fost numită «ogiva lui Galton». Ea reprezintă aceeași lege ca și «curba lui Gauss» rezultată din frecvența erorilor probabile.

Grafic, se reprezintă prin sistemul coordonatelor, la «ogiva lui Galton» se înseamnă pe abcisă numărul cazurilor și pe or-

donată variația fenomenului; iar la «curba lui Gauss» invers, pe abscisă variația fenomenului și pe ordonată numărul indivizilor.

Din prezentarea grafică se poate vedea variația constantă a fenomenului, legea de variație a fenomenului și distribuția cazurilor în jurul unei norme. Se poate constata că extremele fenomenului întrunesc cele mai puține cazuri, atât în jos cât și în sus și media o reprezintă numărul cel mare al cazurilor.

Această distribuție existentă la orice fenomen studiat la indivizii de aceeași vârstă cronologică, se poate stabili în procente că 20-30% reprezintă cazurile de inferioritate, 60-40% media și 20-30% cazurile de superioritate. Ceea ce înseamnă că la studiul variației inteligenței, de ex., din o sută de elevi de aceeași vârstă, 20-30% sunt sub medie, 60-40% reprezintă starea de inteligență normală a grupului și restul de 20-30% sunt supranormali: f. deștepți, geniile, etc.

Cunoscând această lege, e firesc ca s'o utilizăm ca un criteriu științific la baza clasificării elevilor pe baza aptitudinilor la diferite materii. Având în vedere această normă științifică, suntem înafara clasificării subiective și injuste.

Pe cât îmi amintesc literatura pedagogică dela noi, cunoaște străduința d-lui prof. N. Margineanu de a funda clasificarea elevilor la notarea școlară pe acest criteriu științific. D-sa s'a ocupat de această problemă în niște articole din «Rev. Gen. a Inv.» prin 1931—1932 și în lucrările «Elemente de Psihometrie» și «Analiza factorilor psihici».

P. Șerban.

DESPRE CULTURĂ

E mare îndrăzneală din partea mea că mi-am ales acest subiect. Motivul e simplu: sunt și eu un modest muncitor pe ogorul culturii, căci clasa mea o consider un prim sanctuar al ei.

Cultura e un mare cuvânt și cu multe înțelesuri, după felul și inima omului. Unii cred că acel bărbat bine îmbrăcat, cu batistă de mătasă și floare la butonieră ar fi un om al culturii. Se înșală. — La fel nu e cultivată, sută la sută, nici acea doamnă cu părul frezat, cu fața vopsită, cu unghiile lăcuite. Sunt persoane cari fac chiar sport din cetit, împrumutând aproape toate romanele cari le poate găsi la alții și au pretenția de-a fi inițiate în toată literatura. — Nu! Aceasta încă nu-i cultură, tot așa nu-i cultură cum ar fi când n'ai cetit nimic.

Încă nu înseamnă cultură nici când cineva se pricepe bine la muzică, cântă artistic, ascultă radio, își procură picturi, bibelouri, li-e casa aproape muzeu, au covoare persiene și te împiedeci peste tot de perini.

Sunt apoi călători cari au umblat în toate colțurile lumii și-ți vorbesc de Calcuta sau Ierusalim ca despre Arad. umblă numai cu aeroplanul și disprețuiesc trenul și, și mai mult carul cu boi. Nici chiar aceștia nu reprezintă cultura, din contră, în cele mai dese cazuri e numai o vopsea, o spoială de cultură.

Sunt oameni cari știu socoti bine, pe cari norocul i-a așezat lângă saci cu bani, numiți capitaliști. Și ei se socotesc a fi culți, legănându-se în credința greșită că și cultura se poate cumpăra cu bani.

Și s'ar putea enumăra la infinit categorii de oameni cu cultura numai la suprafață, dar mă mai opresc doar la un singur exemplu biblic: Și ziditorii Turnului Babel au vrut să înfățișeze cultura cu turnul acela înalt până la cer, au vrut să se ridice din noroiul pământesc și după cum știți, s'au amestecat limbile.

Tot așa și azi se încearcă a se înlocui Dumnezeu cu forța brutală, punând chiar și știința în slujba ei, ori nu-i

greu de văzut că nici această știință, rău întrebuițată, acest «turn spiritual» nu va dăinui, ci se va prăbuși ca și celalalt.

După ce am văzut ce nu-i cultură și, pentru a proceda metodic, vom privi cultura mai întâiu din punct de vedere religios (umanitar), apoi național și material.

O mică paranteză: Acum e iarnă, e totul mort, dar în curând vine primăvara și va reînvia totul. Vă spun aceasta, întrucât personal, înțelesul adânc al culturii l-am pătruns într-o frumoasă și splendidă zi de primăvară, pe care o țin minte ca acum: Eram pe tren, călătoriam și priveam cu admirație din fereastra trenului, orașele, satele, râurile, văile, arăturile, pădurile, câmpiile peste care treceam.

E primăvară! băjbăia iarba, e primăvara! zâmbeau mugurii pomilor, scăpați de răceala iernii, e primăvară! zumzăiau albinele, primăvară! murmura vesel apa râurilor, e primăvară! ciripeau păsările, e primăvară! spuneau florile, e primăvară! zâmbea cerul mătășos și senin, e primăvară sunau clopotele satelor. E primăvară spunea totul și se părea că, cântă o orchestră nevăzută. Auzeam clar simfonia admirabilă a primăverii. Natura și-a început marea-i operă, să dea omenirii pâinea cea de toate zilele.

Și simfonia splendidă pare că pune de-odată alte cuvinte în gura roților de tren: cultură, cultură, cultură, cultură. Da! opera naturii e cea mai formidabilă și perfectă operă a culturii, căci se potrivește în planul divinității, în planul lui Dumnezeu.

Natura, cu fiecare început de primăvară, ne învață că *orice operă se face în numele lui Dumnezeu, e o realizare a culturii. E cultura.*

Lucrul drumarului e ca și al celor cari fac legi, numai că ultimul e mai plin de răspundere.

Indată ce începem ceva fără Dumnezeu, e cum am arătat-o prin exemple, numai spoială de cultură. Și dacă cineva m'ar întreba: Se mai poate vorbi azi de cultură, când popoare cunoscute ca cele mai culte se măcelăresc fără cruțare? Când milioane de oameni nu-și pot procura mici pâinea cea de toate zilele? Când șomerii sunt în pragul disperării? I-ași răspunde: Da! Se poate vorbi! Și trebuie chiar! Căci chiar prin cultură

se va putea pune capăt stării mizerabile în care a ajuns omenirea, datorită numai și numai falsei culturi.

Dumnezeu ne învață prin sfânta scriptură să nu privim materialismul ca ultim scop al vieții noastre! El să fie numai un mijloc, care însă să nu ne poată domina. Din contră, *doarina bunurilor lumești să fie ea dominată de iubirea deaproapelui*. — Observând cu atenție întâmplările de azi, putem zice că, ceia ce se poate spune despre individ se potrivește și pentru popoare.

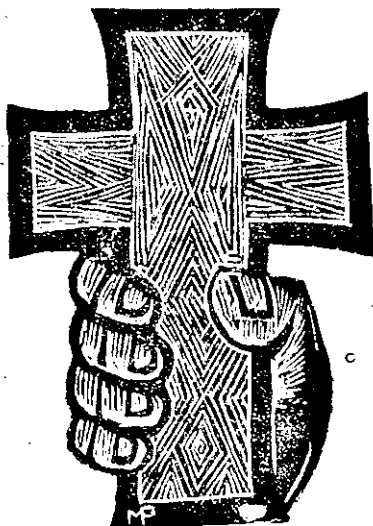
Dacă acest principiu se va valoriza în știință, literatură, artă, industrie, comerț și în toate expresiunile vieții, atunci nu va mai fi nevoie de mântuitori, de noi principii, de noi deize, căci ne va ajuta și binecuvânta acela, care-i baza, temelia începutului și sfârșitului oricărei culturi:

Dumnezeu.

Acestea sunt considerente privitoare la cultură din punct de vedere religios, umanitar. În numărul viitor, vom studia acest subiect din punct de vedere național.

Dubenschi Octavian

Director școlar Arad.

Literatură*Paemul cântărețului îmbătrânit fără vreme*

Mai încerc și eu câteodată să cânt
 Și să prind luceferi cu plasa
 În care prindeam când eram prunc fluturi,
 Dar mă îndrept tot mai mult spre mormânt.

Imi place și acum să'ndrăgesc câte-o fată
 Și să merg seara cu feciorii prin sat;
 Să fluer cu ei și să cânt să răsune tăria,
 Dar nu pot să mai iubesc cu adevărat niciodată.

Mă mai amăgesc și acum iernile de argint
 Și toamnele triste asemenea mărilor moarte,
 Și mai încerc câteodată să adun surâsurile lui Dumnezeu
 în pumni,
 Dar nu mai pot să cred în iluzii, pentru că toate mă mint.

Iarnă

Mamă, cât a nins de mult ast'noapte!
 Cât a nins de mult, de-ai albit și tu ca varul;
 Și par'că a mai albit și părul meu, mamă,
 A mai albit și el în iarna asta, baț'o amarul.

Mamă, azi sunt toate albe, toate, toate...
 Uite... și noroiul uscat pe pantofi a albit!
 Mamă, ce de neauă a căzut ast'noapte,
 Încât și gândul meu a fost alb
 În dimineața asta, când m'am trezit

Lucian Emandi

DRAGOSTE CU FULGI ȘI OAMENI DE ZĂPADĂ

Trenul o depuse în gară ca pe un bagaj minuscul rătăcit într'o imensitate de alte bagaje, tot așa de minuscule și ușoare. Era veselă de parcă în zâmbetul ei se ascundea toată voioșia copiilor ce se jucau. Și sub zâmbetul ei, iarna primea un suflu tineresc și era frumoasă și albă ca o fată voinică.

Când ieși din gară un cogeamite om de zăpadă o întâmpină cu pipa de castană într'un băț uscat de salcâm și cu ochii de cărbune. Imprejurul lui băieți, cu căciuli de oaie ninse și cu voioșia în mâinile mici ce se frământau neobosite, se jucau cu el și-i descântau cântece copilărești, progenituri ale cine știe căror ierni cu alte săniuțe și alți oameni de zăpadă. Iarna o primi pe Marioara Rusu cu zâmbetul alb de fulgi. Intră într'ânsa ca într'un altar. Iși simțea sufletul așa de alb ca și fulgii, ce afară cădeau ca stelute de argint și era așa de ușoară că s'ar fi luat la intrecere cu prima sanie întâlnită în stradă.

Dela gară nu-și luă sanie să se ducă cu ea, lucru ce alte dăți era ceva obișnuit, ci porni pe jos, cu toată frăgeziimea iernii în fața-i îmbujorată. Iarna o primi din față cu biciuri moi de fulgi, ce se așezau pe haină ca niște cristale albe. Marioara se simțea așa de copilăros-voioasă, încât s'ar fi luat la bătaie cu bulgări de zăpadă cu primul copil întâlnit în iarnă. Ulița acoperită de zăpadă o îmbia, cu albe zâmbiri de nea, la joacă, așa cum o mâncare savuroasă te face să te așezi la masă chiar atunci când stomacul nu te silește. Și-i venea să se joace, ca în zilele copilăriei, când o fetiță cu cozi blonde și ochi de azur se juca și se da tumba în zăpadă.

Rând pe rând, îi veniră în minte toate zilele petrecute în vremile acele, când Marioara, fica lui Niculaie Rusu din Vlădeni, târgușor cu vestite bălciuri, își petrecea o copilărie ca un basm, într'o lume de mici făpturi ca și ea. Și trăia fără nici o grije, doar pentru joacă și pentru tumba. Se vedea iarna la joacă cu săniuțele și la bătaie cu bulgări de zăpadă, în care de multe ori Marioara era aceea care ducea vestea acasă că a câștigat sau nu lupta, dacă nu o trăda paltonașul încărcat

de zăpadă. Ii veneau în minte, apoi, verile cu lanurile galbene de grâu și minunatele zile ale secerișului. Copilăria îi părea o poveste frumoasă, pe care ai tot ascult-o și care te atrage către ea. Dar copilăria aceasta trecuse repede și Marioara Rusu se trezi în pragul unei alte copilării, tot așa de frumoasă și plină de basm: dragostea. Plecase dela oraș cu inima plină de un fior dulce, la gândul că se va întâlni cu Rusalim Damasc, tânărul care-i furase inima.

Cu aceste gânduri Marioara se pomeni că ajunsese acasă fără să-și aducă aminte că venise în Vacanța unui Crăciun cu proiecte dulci. Când se văzu în fața porțiței dela stradă tresări. Abia acum își adusese aminte de cei de acasă. Deschise, deci, porțița și porni către casă. Piciorușele ei de ciută lăsau, în zăpada proaspăt căzută, ușoare urme de pași, ce păreau cute în fruntea iernii. Deschise ușa cu grijă — ca și în copilărie când vroia să-și sperie părinții — și pași în casă îmbujorată, cu toată tinerețea zăpezii și a iernii în sufletu-i alb.

Intră într'o altă iarnă albă, a părului bunicii. Cu ani în urmă, o fată tânără, tot cu ochi albaștri și cu priviri galeșe, pășise în iarnă cu fața îmbujorată pentrucă o sărutase Onisifor Rusu, bunicul Marioarei. A trecut de atunci un bun mănunchi de ani și Onisifor Rusu trecuse la fel în lumea altor zăpezi. Odată cu intrarea în casă a Marioarei, însă, fetei de atunci îi reveni în minte tinerețea. Bunica de acum se vedea tânără cu florile de cireș în păr și cu busuioc în sân. Când o văzu pe Marioara așa de tânără și îmbujorată, bunica de acum își văzu însăși povestea ei și din sufletu-i îmbătrânit de ierni și primăveri, porniră în iarnă cuvintele de admirație ca niște dangăte de clopot.

Cu fața îmbujorată de frigul ce o biciuise și cu zâmbetu-i senin și alb, Marioara părea un simbol al iernii și iarna era o haină a Marioarei. Când o văzu, mamă-sa o îmbrățișă cu duioșie și o strânse la piept. Căci Marioara era singura ființă care putea aduce și șterge măhirea casei. Cuvintele ei picurară, în casa monotonă până mai ieri, scânteia unei vieți mai liniștite, mai fără griji și necazuri. Însăși Marioara se simțea așa de bine în casa părintească că de multe ori, în gândurile ei, lăsase și învățătură și haine domnești și se întorsese la vechiul port și așezământ al bunicii și al părinților ei. Se

simțea atrasă de casa părintească ca de o chemare tainică și ori de câte ori gândul o purta către Vlădeni, sufletul i se umplea de o binefăcătoare și dulce mângâiere a unui glas ce-i cânta cântecul de leagăn în faptul serii.

* * *

Sosirea Marioarei aduse în casa părintească multă mângâiere și fericire. Singura odraslă a părinților, Marioara fusese răsaftata casei. Și nu e de mirare dacă și acuma, întreaga vioioșie a casei o aducea Marioara. Intocmai cum vremea senină picură în sufletul țaranului voia bună, Marioara Rusu aducea în casa părintească strălucirea și zâmbetul.

Zilele treceau repede cu licăriri de fulgi ziua și încruntări de vânt noaptea. Iarna intrase pe ulița Marioarei cu toată zăpada strânsă în sacul unui bunic alb și se strecurase în sufletul ei de fată. Dar odată cu iarna intrase o primăvară, cr. flori roșii de mac, cupe ale dragostei, Rusalim Damasc, tânau adolescent cu plete de poet și ochi de fată mică.

Se reîntâlniseră a doua zi după ce Marioara venise în vacanță. Se reîntâlniseră în iarnă și revederea lor fuse împodobită cu fulgi și bulgări de zăpadă. Se jucaseră cu zăpadă cum se băteau copilașii cu bulgări. Pe urmă inimile lor se regăsiră într'o seară de iarnă cu stele multe și senin mult, revenite din două lumi de basm și se apropiară una de alta. Era chiar seara ajunului. Undeva în noapte, suflete pline de sărbătoarea ce vine, cântau colindul strămoșesc ce licărea ca o stea, care odinioară vestise pe Magi. Melodia se înălța în slavă cu acorduri prelungi și melodioase, întocmai ca la Betleem când îngerii vestiseră Nașterea Domnului:

*«Coborît-a coborît
Florile dalbe
Îngerul Domnului Sfânt
Florile dalbe»...*

Flori albe de fulgi cădeau pe fața și mâinile celor doi îndrăgostiți, iar de undeva, din iarnă, s'a coborît în sufletele celor doi o dulce apropiere. Inimile lor s'au apropiat și odată cu ele li s'au apropiat și buzele. Se regăsiră într'un sărut împodobit de o melodie armonioasă a unei colinde cântată într'o seară de Ajun, la ferestrele unui creștin în sufletul și în casa căruia se aprinseseră lumini mici.

*Coborît-a coborît
Florile dalbe...*

răspundea noaptea,

*Coborît-a coborît
Florile dalbe...*

adaugau inimile celor doi regăsiți într'o seară de iarnă, dintr'o lume de basm și vise închisă în inimile lor și uitată acolo până acuma.

* * *

«Se termină vacanța» era refrenul ce-l spuneau copiii jucându-se. Se termina o vacanță a unui Crăciun cu zăpadă multă și sosise ajunul unei noi chemări către școală. Se termina o vacanță, ascunsă în sufletele celor doi, vacanță mult prea scurtă pentru ei.

Ultima lor întâlnire fusese în ajunul plecării Marioarei. Se regăsiseră pe acelaș loc, unde într'o seară cu melodii de colinde se sărutaseră. Se regăsiseră aceleași suflete albe ca fulgii de zăpadă, cu aceleași vise și doruri.

Porniseră mână în mână către marginea satului. Ceva necunoscut îi mână către locul unde, copii fiind, se jucaseră cu oameni de zăpadă și se bătuseră cu bulgări. Când ajunseseră la marginea satului, vântul ce sufla ușor le îmbujorase fețele. Pe locul de joacă trupuri plăpânde și mici svâcneau în iarnă, avântându-se pe săniuțele lor mici. Pretutindenii oameni albi de zăpadă îi întâmpinau și le zâmbeau cu ochi focosi și negrii

De undeva, din iarnă, o poruncă tainică s'a pogorît în inimile celor doi, apoi din inimă în mâni și Rusalim cu Marioara se apucară să clădească un om de zăpadă. Mânile lor albe frământau fulgi de zăpadă și faureau un alb om de nea, într'un ajun de despărțire. Îi mai lipsea omului de zăpadă pipa și ochii. Îi puseră ochi de cărbune și pipă în gură.

Marioara se regăsi în realitate și îngână cu glasul aproape stins :

— Vai, Rusalim, ce copii sântem.

Totuș în inima ei se simțea mai fericită ca ori când și ar fi dorit să rămâie tot așa.

Rusalim Damasc nu zise nimic. El simțea în sufletul său că era o altă copilărie, decât cea care credea Marioara — copilăria dragostei lor — și se simțea fericit.

Fermecați unul și altul de aceleași gânduri și doruri, porniră către sat. Undeva în mijlocul satului se aprindeau luminile, vestind seara ce s'a coborât. Din spate omul de zăpadă făcut de mâna lor îi privea cu ochi negri de cărbune, pecetluind o dragoste începută într'o seară de iarnă cu stele mici, dragoste cu fulgi și oameni de zăpadă.

Mircea Emandi.

Diverse

CONTRIBUȚIUNI LA ISTORICUL VECHILOR ȘCOLI CONFESIONALE ROMÂNE DIN COMUNA PECICA.

După revoluția lui Horia (1784), împăratul Iosif al II-lea, omul care a înțeles că nu va mai putea ține mult timp poporul în întunec, aceasta i-a dovedit-o revoluția mai sus amintită, a hotărât înființarea mai multor școli primare (triviale) pe lângă bisericile ortodoxe din comitatul Aradului.

Comisia aulică de studii, în legătură cu rescriptul din 18 Octomvrie 1786 ia dispoziții pentru generalizarea învățământului și a instrucției între Români, cari dispoziții le împărtășește (4 Iulie 1788) organelor subalterne de inspecție școlară.¹⁾

La 1 Februarie 1785, la cererea lui Iosif Haller, directorul suprem al școalelor, congregația comitatenză răspunde printre altele: »In ce privește localitățile unde urmează să se ridice aceste școli, deoarece aici în târgul Arad acestea chiar există, pentru alte districte ale comitatului nostru, socotim că trebuesc ridicate, după cum urmează; și anume: pentru districtul Totvaradiei, în târgul Săvârșin, în comunele Bârzava și Odvoș; în districtul Buteni în Buteni; pentru districtul Mi-

¹⁾ Dr. Ioan Lupaș: „Studii, conferințe și comunicări istorice“. vol. I. pag. 303. București 1927.

niș în Păuliș și Covăsintzi; pentru Ineu în Ineu, iar în locurile de șes, în Șimand, Chertes, și Macea, ca și Socodor, Pecica valahă și Semlac.²⁾

La 26 Martie 1789 prezidentul cancelariei aulice ungare-contele Carol Zichy împreună cu secretarul, baron Iosif Podmaniczky, înaintează monarhiei spre aprobare contractele a 48 comune din județul Aradului, pentru înființarea școlilor românești ortodoxe³⁾. Printre aceste 48 comune, nu găsim trecută comuna Pecica, semn că aici școala a fost înființată la data de mai sus.

Dovezi că în această comună s'a înființat școală confesională română mai avem intimatul (Nr. 989) a consiliului locotenențial din 4 Februarie 1832. Acest intimat este o plângere prin care se arată că, copiii din Dominiumurile Cămărăști (Pecica și Miniș) din 7777 copii români, nici a patra parte nu merg la școală. Se sfătuiesc preoții din aceste comune ca să predice în biserică foloasele cărții.⁴⁾ O altă dovadă: Directorul școlar regesc Ioan Püspöky anunță, în 27 Aprilie 1834, pe episcopul Gherasim Raț că Gheorghe Chirilovici fost protopop în Șiria și candidat de episcop al Aradului, umblă de mai multe săptămâni prin Pecica și că are deja 17 aderenți la unire. Informația i-a fost dată, directorului, de învățătorul din Pecica, Ștefan Ioanovici.⁵⁾ Dacă în 27 Aprilie 1834 exista un învățător în Pecica, care să informeze pe directorul școlar regesc, atunci desigur că există și o școală care nu-și avea edificiul propriu ci era într'o casă închiriată. Zidirea edificiului școlar se pomenește a se fi făcut chiar în acest an.

Incepând cu anul 1834, avem documente scrise de învățătorul acestei școli, Ioan Ardelean. Să vedem ce scrie acest învățător în: »Actu de eterna memoria la arădicarea turnulu

²⁾ Ed. I. Găvănescu: „Școli naționale în comitatul Aradului la 1785“ în: „Piatră de Hotar“, Arad. an. III. Nr. 2.

³⁾ I. Lupaș: o. c. pag. 305.

⁴⁾ Dr. Gh. Cinhandu: Episcopii S. Vulcan și Gherasim Raț. Arad 1935, pag. 65.

⁵⁾ Dr. Gheorghe Ciuhandu: o. c. pag. 192.

bisericeii gr. ort. romane din Opidulu Pesca-romana.“6) In anul 1834 s'a edificat școala română (confesională) cu una clasă. Clasa a II-a tot la această școală, s'a deschis în anul 1852, sub învățatorul Ioan Ardeleanu. Aceasta este școala care era situată pe locul unde astăzi este Casa parohială. (lângă biserică).

Școala română externă din »Strada Mare«, via Arad-Nadlac s'a înființat la anul 1857 sub învățatorul Ioan Eftici. Această școala a fost reedificată în anul 1893.

Școala română nouă din »Strada Principală«, via Arad, s'a edificat în anul 1871. Învățător fiind Iosif Iosa. Clasa de fete tot la această școală, s'a deschis la anul 1879, în timpul învățătoarei Emilia Ciorogariu.

Școala română superioară poporală (agronomică), s'a înființat în mod provizoriu în anul 1883. Învățător: Petru Cimponeiu. În 1888 a fost sistată.

În acest act. preotul Dr. Dimitrie Barbu, mai scrie despre următoarele școli: Școala a doua de fete, s'a înființat în locul școlii de azil, la 1901, prima învățătoare fiind Elena Roja.

Școala de azil confesională gr. ort. română, s'a înființat în mod provizoriu, în anul 1897 și s'a sistat la anul 1901, învățătoare fiind Constanța Popa. Edificiul s'a zidit în 1893, odată cu sala de joc a comunei. (Pe locul unde azi e »Casa Culturală«).

Învățătorii acestor școli, au fost plătiți primadată de către popor. Bani se adunau cu tasul în biserică. Mai târziu, însă, școlile sunt susținute de biserică. În urma comasării pământului (1881), s'a dat pământ și școalelor confesionale. Aceste pământuri (59 iug. cad. și 1366 st. D.) au fost date pe locurile de pășune în așa numitul »Nimaș«. În 1922, acest pământ a trecut pe seama bisericii.

Dau aici conspectul învățătorilor confesionali, cari au funcționat la aceste școli⁷⁾. Se află trecuți aici numai învăța-

6) Acest act, scris în dublu exemplar, un exemplar pe foile libere ale unei Scripturi din 1859 iar celalalt pe o foaie liberă. Această foaie a fost pusă în bulbul din crucea turnului bisericii. În urma reconstruirii turnului (1930), acest act a fost luat și se află în păstrarea conducătorului oficiului paroh. din Pecica c. s. preotul Ioan Popescu, care mi l-a pus la dispoziție. Copie după acest act se află la mine: Fișa 3/4-I-1940: Monografia comunei Pecica. ms.

7) Acest conspect se află scris tot în Scriptura cu litere civile din anul 1859, iar în copie la: Ilie Gh. Crișan Monografia comunei Pecica. ms. Fișa 2/4-I-1940.

torii cari au funcționat după 1850, pentru că despre ceilalți, nu se află nici o însemnare.

1. Nicolae Prohale a funcționat dela 1850 până la 1856.
2. Ioan Ardelean " 1851 " " 1898. pens.
3. Gheorghe Ghebeleş " 1856 " " 1897. moare
4. Ioan Efticiu " 1856 " " 1899. pens.
5. Iosif Iosa " 1856—7⁸⁾ " 1903. pens.
6. Emilia Ciorogariu " 1879 " " 1904. pens.
7. Petru Cimponeriu " 1886 " " 1888. demis.
8. Constanța Popa șc. de azil 1897 " " 1901. sistat
9. Efrem Moldovan a funcționat dela 1898 " " 1921. tr. stat
10. Ștefan Roja " 1898 " " 1919. moare
11. Efrem Hedeșan " 1899 " " 1920. tr. stat
12. Elena Roja, în 1900 suplinește pe Emilia Ciorogariu. Este aleasă în 1901 și stă până în 1912 când este pensionată.
13. Petru Russu în 1903 provizoriu. Ales în 1904. Trece la stat în 1920.
14. Maria Crișan în 1901—4 suplinește pe Emilia Ciorogariu. Este aleasă în 1905 și apoi suplinită de:
15. Ersilia Cădar, funcționează dela 1904(?) până la 1913. demis.
16. Maria Indricău " 1903⁹⁾ " " 1913. demis.
17. Emilia Bugariu " 1906 " " 1920. tr. stat
18. Elena Alexă, provizoriu în 1913. Numită în 1914 până la 1921 când trece la stat
19. Ioan Rațiu funcționează dela 1919 până la 1921. tr. stat

Școlile confesionale au constituit factorul care a contribuit în cea mai mare măsură la menținerea individualității etnice între pecicani. Acești modești dascăli confesionali au ținut trează conștiința națională în sufletul tinerelor vârstare date lor spre educare. Ei învățau copiii cântarea bisericească și rânduiala tipicului, făcând din ei buni cântăreți de strană și buni păstrători ai datinelor strămoșești.

Nu trebuie să uităm, însă, că pe lângă cântarea bisericească, dascălii închideau ferestrele clasei și făceau ca din piepturile micilor școlari, să se înalțe către cer cântecele patriotice: »Hora unirii« și mai ales »Deșteaptă-te Române!«¹⁰⁾

⁸⁾ Această dată este scrisă cu creionul.

⁹⁾ Data este scrisă cu creionul.

¹⁰⁾ Informator: Gheorghe Crișan, antreprenor, originar din Pecica, azi domiciliat în com. Ghelengic, județul Caliacra.

CONFUCIUS ȘI LAO TSE

Din „Istoria Lumii” de H. G. Wells,

În veacul cu care se începe adolescența omenirii, în veacul al șaselea a chr. trăiră alți doi oameni însemnați, Confucius și Lao Tse. În această istorie, până aici am vorbit foarte puțin despre istoria veche a Chinei. În prezent istoria antică a ei este încă foarte obscură și noi vedem pe exploratorii și arheologii Chinei cari încearcă acum să desăvârșească trecutul său așa cum a fost desăvârșită istoria Europei în decursul secolului trecut. Foarte de mult prima civilizație primitivă chineză s'a ridicat în văile culturii primordiale heliolitice. Ea are, ca și Egiptul și Sumeria caracteristicile generale ale acestei culturi și se adună în jurul templelor în cari preoți și regii-preoți oferă sacrificiul anual de sânge. Viața în cetățile ei trebuie să fi fost parte asemănătoare celei Egiptene și sumariene cu șase sau șapte mii de ani înainte și foarte asemănătoare cu viața Mayei din America centrală, cu o mie de ani înainte.

Dacă fuseseră sacrificii omenești trebuie să fi dat de mult drum sacrificiilor animale înainte de apariția istoriei. Și o formă a scrierii — pictura se... formase cu mult înainte de o mie a. chr.

Și la fel cum civilizațiile primitive ale Europei și Asiei de apus erau în conflict cu nomazii din deșert și dela nord, tot așa civilizația primitivă chineză avea un mare stăvilor de popoare nomade pe partea ei nordică. Erau un număr de triburi înrudite ca limbă și fel de traiu și cari s'au relevat în istorie ca Huni, Mongoli, Turci și Tătari. Ele se schimbau, se împărțeau se combinau și se recombinau tocmai cum și popoarele nordice din Europa de nord și Asia centrală își schimbă numele mai mult decât natura. Acești nomazi mongoli aveau cai mai înainte ca și popoarele nordice și poate că în regiunea Altaiului făcuseră o descoperire independentă a fierului cândva cam după o sută a. Chr. Și la fel ca și în cazul din apus acești nomazi au ajuns cu timpul la un fel de unitate politică și ajung cuceritorii și stăpânii și aducătorii la viață a acestei ori acelei regiuni stabile și civilizate

Este foarte posibil ca prima civilizație din China să nu

fi fost mongolă de tot așa cum prima civilizație din Europa și Asia de vest era nordică sau semitică. Este foarte posibil că prima civilizație din China a fost o civilizație brută și de acelaș fel ca și prima civilizația Egipteană, sumariană și dravidiană și când începe prima amintire istorică în China erau deja cucerți și amestecați. Dar în tot cazul găsim că în 1750 înainte de Christos era un vast sistem de regate și orașe-stat, cu toții recunoscând o supunere liberă și plătind mai mult sau mai puțin regulat mai mult sau mai puțin definite dări feudale, unui mare împărat-preot, «Fiul Soarelui». Dinastia «Shang» se sfârși în 1125 a. chr., o dinastie «Chan» urmă pe Shang și menținu China într'o unitate moderată ca și zilele lui Asoka în India și ale Ptolemeilor în Egipt. Gradat China ajunge la pace în timpul acestei lungi perioade «Chan».

Popoare hunice coborîră și se dădură drept conducători, legile locale și tributurile încep să nu mai fie continue și popoarele ajung independente. Erau în secolul șase a. chr. cinci ori șase mii de state independente în China. Era ceeace Chinezii numesc în amintirile lor o «Epocă a neînțelegerilor.»

Dar această epocă a neînțelegerilor era compatibilă cu o mare activitate intelectuală și cu existența multor centre locale de artă și viață civilizată. Când vom cunoaște mai mult asupra istoriei chineze, vom găsi că China și-a avut și ea Milletul, Atena, Pergamul și Macedonia ei. În momentul de față trebuie să fim vagi și conchiși asupra acestei perioade a diviziunii chineze din cauză că încă nu este suficientă cunoștința noastră ca să formăm o istorie cuprinzătoare și consecutivă.

Și cum în Grecia împărțită erau filosofi și între Evrei în captivitate erau profeți, tot așa în China desordonată erau filosofi și învățători în acel timp. În toate aceste cazuri nehotărîrea părea să fi deșteptat cea mai bună stare de spirit.

Confucius era un om de origina aristocratică și de importanță aproape oficială într'un stat mic numit Lu. Aici într'o adevărată paralelă cu impulsul grecesc, el a înființat un fel de Academie pentru descoperiri și învățatură a științei. Nelegiuirea și desordinea din China îl interesau în deosebi. El concepu un ideal de un guvernământ mai bun și de o viață mai bună și călători din stat în stat căutând un principe care să voiască să pună în aplicare ideile sale legislative și edu-

cative. N'a găsit niciodată acest principe; a găsit un principe dar întrigi de curte au subminat influența învățătorului și în sfârșit i-au distrus propunerile sale de reforme. Este interesant de notat că un secol și jumătate mai târziu filosoful grec Plato căuta și el un principe și a fost pentru câțva timp povăzuito-
rul tiranului Dionisius care domnea în Siracuza din Sicilia.

Confucius muri ca un om desamăgit. «Nici o regulă inteligentă nu va apare să mă facă stăpânul ei, zice el, și timpul meu va muri.» Dar învățătura lui avu mai mare vitalitate decât și-ar fi imaginat în declinul său și în anii săi fericiți, și avură o mare influență generatoare asupra poporului chinez. Apăru ceea ce Chinezii numesc cele a «Trei învățături», celelalte două fiind ale lui Budha și Lao Tse.

Esența învățaturii lui Confucius era drumul nobilului sau aristocratului. Se interesa cu conducerea personală tot așa de mult ca și Guatama cu pacea uitări de sine și Grecii cu cunoașterea exterioară iar Evreii cu dreptatea. El a fost cel mai popular gânditor dintre toți învățătorii. Era mereu ocupat de ruina și mizeriile lumii, și dorea să facă pe om nobil, năzuind numai după o lume nobilă. El regulă conduita care luă o extindere foarte mare; prevăzu reguli sănătoase pentru orice ocazie în viață. Un gentleman poleit, bine simțit, mai mult cu severitate autoeducat, era idealul pe care-l găsi el bun să se desvolte în China de Nord și un ideal căruia îi dădea o formă permanentă.

Învățătura lui Lao Tse, care fusese mult timp în serviciul bibliotecii imperiale a dinastiei Chan, era mult mai mistică, mai vagă și mai ocolitoare ca și a lui Confucius. Se pare a fi predicat o indiferență stoică plăcerilor și puterilor lumii și o întoarcere spre viață imaginară simplă a trecutului. El lăsă scrieri foarte concise ca stil și foarte obscure. Scrie în enigme. După moartea lui, învățătura lui ca și învățătura lui Guatama Buddha, au fost corupte și copleșite de legende și s'au altoit asupra lor cele mai complexe și extraordinare, observații și superstiții. În China, ca și în India, ideile primordiale despre legende șinagice și monstroase din trecutul copilăresc al rasei noastre luptară contra noilor învățături în lume și le-au urmat cu observații grotești, iraționale și învechite. Ambele, budismul și taoismul cari se găseau acum în

China sunt religii de călugări, de temple, preoți, oficiind după un mod vechiu, dacă nu în gând, ca și religiile din vechea Sumerie și Egipt. Dar învățătura lui Confucius nu era atât de răspândită din cauză că era limitată și plană și nu-se preta la astfel de deformări.

China de Nord, China fluviului Hoang-Ho deveni confuciană în gândire și spirit China de Sud, china lui Jan-le-Kiang deveni taoistă. Din acele zile totdeauna fu un conflict între cele două spirite, spiritul nordului și al sudului, între (în timpul din urmă,) Peking și Nanking, între oficialul sobrul și conservativul nord, și scepticul, artisticul, distinsul și eyperimentalul sud.

Diviziunile Chinei din epoca neînțelegerilor rămaseră în starea lor în secolul al șaselea a. Chr. Dinastia «Chan» era așa de slăbită și așa de discreditată încât Lao Tse părăsi nefericita curte și se retrase într'o viața particulară.

Trei puteri dominau situația în acele zile, Ts'i și Ts'in două puteri nordice și Ch'u care era o putere militară agresivă în valea lui Jang-Tse. La urmă Ts'i și Ts'in formară o alianță, supuseră pe Ch'u și impuseră un tratat general de desarmare și pace în China. Puterea lui Ts'in deveni predominantă. În sfârșit cam în timpul regelui Asoka în India monarhul Ts'in puse stăpânire pe vasele de sacrificiu ale împăraților Chan și-urmă datofiilor acestora de sacrificii. Fiul acestuia Shi-Huang-Ti (rege în 246 a. chr. împărat în 220 a. chr.) este numit în cronicile chineze «Primul împărat universal». Mai fericit ca Alexandru, Shi-Huang-Ti domni treizeci și șase ani ca și rege ca și împărat. Dominia sa energetică arată începutul unei ere noi de unitate și prosperitate la Poporul Chinez. El luptă viguros contra invadărilor Hunilor din deșerturile nordice și începu acel imens lucru, Marele fist Chinezesc, pentru a pune capăt incursiunilor lor.

Tradusă din l. engleză de

Miron Tundre

Din „A Short History of the World“ de H. G. Wells

C R O N I C A

CĂRȚI

Dumitru Theodosiu:

Revizuri...

Observații asupra greșelilor în predarea învățământului primar.

(Editura „Cultura Românească” S. A. R. 1. 1940. — 76 pag. Lei 25)

Cartea d-lui prof. D. Theodosiu, inspector general al învățământului normal-primar și personalitate marcanță în pedagogia noastră contimporană, este — după cum însuși autorul afirmă — un protest al bunului simț împotriva formalismului excesiv, rutinar și absurd în care s'a anchi-lozat tehnologia predării învățământului nostru primar.

Apelând la bunul simț, care constituie cea mai mare parte a pedagogiei adevărate, cartea d-lui D. Theodosiu invită corpul didactic la revizuirea complicațiilor tipice din perimatele metode de învățământ.

Această revizuire însă nu trebuie înțeleasă ca o schimbare radicală a metodiceii însăși, ci numai ca o debarasare de rutină și tipic, ca o simplificare a practicei pedagogice, care trebuie să se bazeze mai mult pe simțul critic, pe inițiativa creatoare și personalitatea didactică a educatorului decât pe stereotipe indicații teoretice.

Definind succint complexul de educație închis în formula oficial

susținută și popularizată sub denumirea de „școală activă”, autorul sintetizează calitățile acestei școale în următoarele note caracteristice:

- 1.) Predominarea inițiativei copilului și munca voiasă a acestuia;
- 2.) Colaborarea elevilor și între ei și cu învățătorii lor;
- 3.) Raporturi amicale între învățători și elevi; atmosferă de omenie și distincțiune.

La aceste note definitorii ale școalei active, se raportează toate observațiile reale, dureros de reale, ale autorului, asupra cătorva greșeli comise în predarea învățământului primar.

Iată câteva din greșelile cele mai bătătoare la ochi menționate de autor: 1.) Abuzul de întrebări și „răspunsuri întregi.” 2.) Timpul pierdut cu „scoaterea exemplelor dela copii.” 3.) Explicarea fără rost a unor „cuvinte neînțelese.” 4.) Pulverizarea unor lecții prin „scoaterea ideilor principale.” 5. Expoziții școlare nesincere și nepedagogice. 6.) Diversitatea criteriilor de apreciere a activității școlare. 7.) Tiraniam treptelor formale. 8.) Devierea lecției dela scopul ei propriu.

Toate aceste greșeli, în cele mai multe cazuri, sunt comise de lipsa bunului simț, a discernământului critic, de lipsa de personalitate didactică a educatorului sau de teama de organele de control a căror criteriu de apreciere nu este unificat.

Deaceea autorul, — deși con-

vinș că îmbunătățirea metodei de predare atâră mai mult de bunul simț al educatorului decât de anumite norme teoretice, totuși indică anumite perceptive generale, cari se impun pentru ameliorarea greșelilor menționate. Iată expunerea sumară a acestor perceptive: a.) Fiecare lecție să satisfacă scopul ei propriu cu minimum de timp și cu maximum de succes. b.) Nimic în lecție care să nu stea cu subiectul într'un raport de necesitate. c.) Ori-ce depărtare de natură și de bunul simț e anti-pedagogică. d.) Manualul didactic să fie pentru copii și introducere în bibliotecă. e.) Școala să nu mai dea de lucru copiilor acasă. f.) Învățătorul să fie liber în procedarea lui didactică, ținând cont de condițiile punctelor a, b, și c.

g.) Cei care au căderea oficială să aprecieze personalitatea didactică a învățătorului și activitatea lui, să aibe criterii comune de apreciere, îndrumând unitar liniile mari ale practicei școlare înoite.

În general, concluzia observațiilor d-lui D. Theodosiu este că o revizuire utilă în metoda de predare a învățământului primar nu impune nesocotirea oricărui plan de acțiune și procedarea bazată pe inspirații hazarduoase. Din contră, învățătorul să reflecteze cât mai mult asupra metodei ce întrebuintează, croindu-și planul în acord cu psihologia acțului învățării și cu desfășurarea lui logică și naturală, adoptându-se, liber de prejudecăți și cu bun simț, la realitățile în care-și îndeplinește opera educativă. Nu-

mai că „nu mărunțișurile metodologice fac succesul școlai, ci personalitatea învățătorului: știința lui, interesul pe care-l stârnește în elevi, entuziasmul cu care lucrează și pe care îl comunică și copiilor, atmosfera de bună dispoziție la muncă, prezența de spirit și bunul simț, elemente care din păcate nu se iau destul în seamnă, fiindcă sunt lucruri mai fine decât tipicul ușor de controlat.”

Scrisă într'o formă concisă, cuprinzând un fond bazat pe observații reale, văzute de ochii ageri și trecute prin filiera bunului simț și a unui discernământ de superioară înțelegere, cartea d-lui D. Theodosiu este un corectiv și un îndreptar care trebuie să fie cunoscut de toți cei ce au primit a li se lega de suflet marea misiune de educatori.

M. Milutin.

Acatistul Domnului nostru Iisus Hristos și Paraclisul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, după rânduiala Eparhiei Aradului, întocmit cu binecuvântarea P. S. Sale Părintelui Episcop Dr. Andrei Magieru, partea muzicală de Trifon Lugojan, a apărut în editura librăriei Diecezana din Arad.

Cuprinzând prea frumoasele servicii divine ocazionale (acatistul și paraclisul) din cele arătate în Orologiul cel mare, lucrarea menționată este o prețioasă contribuțiune la răspândirea cât mai mare a rugăciunilor de preamărire și chemare în ajutor a Domnului nostru Iisus Hristos și a Maicii Domnului. — Destinată

ritualului practicat în bisericile din eparhia Aradului cu ocaziunea slujbelor divine de Miercuri și Vineri seara, din postul Nașterii și Învierii Domnului, cartea aceasta a fost publicată din grija pioasă a P. Sale Părintelui Episcop Dr. Andrei Magieru și cu osteneala Dlui profesor Trifon Lugojan, în dorința de a mângăia sufletul și a încălzi inima în dragostea pentru cele cerești. Cuvine-se deci ca ea să se găsească în toate stratele bisericilor noastre dreptmăritoare, precum și în casele creștinilor, spre a fi acolo prilej de înălțare sufletească și cucernică mângăiere „la toată scârba sufletului și la vreme de nevoie“.

J. Krishnamurti: Patru-sprezece cuvântări. Din seria cărților lui Krishnamurti a apărut un volum nou, cuprinzând cuvântările rostite în Europa (la Ommen în Olanda) în anii 1937-1938. Cartea este tradusă din originalul englezesc de Ștefania și Silviu Rusu, cunoscuții traducători ai cărților lui Krishnamurti și a fost tipărită în editură particulară la „Tiparul Universitar.“

Problemele pe care le discută filosoful indian în această carte-sunt probleme în strânsă legătură cu „omul întreg“ după cum îl numește d-sa.

„A fi om *întreg* în toată ființa, înseamnă a fi necondiționat. Dacă cineva are vre-o îndoială, vre-o dorință pasionată, sau vre-o temere de orice natură, sau în orice fel, aceasta impune minții sale o condiție și zădărnicește

găsirea ultimei soluții pentru multele lui probleme“ (pag. 70.)

Omul fiind totdeauna condiționat de minte și voință se găsește neconținut în robia fricei și a dorințelor. Ca să fie cineva om întreg trebuie să se desbrace de orice mijloace de condiționare, de toate manifestele de voință, cari după Krishnamurti nu sunt altceva decât procese mecanice ale intelectului. Omul nu se poate cunoaște pe sine privindu-se prin prisma disciplinei sau a voinței, pentru că toate acestea sunt forme variate ale constrângerii, iar individul nu se poate cunoaște printr'o sforțare.

Pentru că cineva să se poată găsi pe sine trebuie să iubească desăvârșit. Omul însă nu poate iubi desăvârșit numai atunci când este necondiționat. Momentele de mare extaz nu sunt condiționate, nu sunt premeditate, ele survin fără veste, neștiute, misterios. Iubirea adevărată trebuie să fie spontană, să nu fie determinată de nici o dorință sau de frică. Dar „spontanul și mecanicul se războiesc neconținut.“ Atitudinea mecanică predomină în tot cursul vieții și numai când voința doarme apare spontanietatea. Nimeni nu se poate cunoaște prin vre-o metodă oarecare, pentru că metodele nu pot crea decât reacțiuni mecanice. Și, fiind omul mereu condiționat de dorințe, dorințele duc de cele mai multe ori la frică, iar frica nu permite omului să se cunoască pe sine însuși. nu-i permite să fie el însuși. Desigur că intelectul ar putea să dirijeze frica și să o țină în frâu, dar nu ar putea-o dis-

truge. Procesul de voință deosemena nu poate face altceva decât să ascundă frica, să o supravegheze. Pentru a scăpa de frică și de procesul mecanic al voinței :

„Omul trebuie să devină conștient de tot procesul voinței în întregime, de tot ce este într'însul mecanic, de sbuciumările și mizeriile ce comportă și de încercările de a evada; și precum dă plugarul răgaz ogorului să se odihnească, tot așa trebuie să-și ia omul un timp de liniște, de atitudine pasivă, neașteptând nimic. Aceasta nu e ușor, căci dacă își va impune liniștea în mod mecanic, sperând că prin aceasta va dobândi realul și se va forța să mențină voit o atitudine negativă, — nu va avea alt rezultat și altă recompensă decât numai frica. Cum am mai spus, înzadar aleargă cineva după acel gol creativ și înzadar îl caută pe căi șirete! El trebuie să survină dela sine, ca o întâmplare înopinată, Adevărul *este*. Nu e rezultat al unei moralități organizate, fiindcă moralitatea întemeiată pe voință nu e morală.” (79-80).

Desigur, cartea d-lui Krishnamurti aduce idei noi, fapt pe care ni-l mărturisește însuși autorul, într'un loc, dar ni se pare că ideile fundamentale pe baza cărora se ridică toate cuvântările lui Krishnamurti cuprinse în acest volum, sunt ideile pe care le-a propovăduit acum 2000 de ani Iisus Cristos. Descătușarea omului de orice dorință, de orice condiție, ni se pare a fi acea, „sărăcie cu duhul” de care vorbește Mântuitorul lumii, în predica de

pe munte, idee care este așa de frumos redată într'o cântare bisericească: „Toată grija cea lumească să o lăpădam.”

Intr'alt loc spune Krishnamurti; „Încercarea de a rezolva o chestiune prin creerea unor condiții „juste”, adică pornind din exterior, deci superficial, nu poate ajuta pe om să înțeleagă **adevărul, pe Dumnezeu**”... cuvinte care ne aduc aminte de vorbele Fiului lui Dumnezeu; „Eu sunt calea, adevărul și viața.” În altă parte Krishnamurti scrie, că omul se poate cunoaște pe sine (și cunoscându-se pe sine, desigur va ajunge la cunoașterea adevărului) numai dacă iubește desăvârșit, dacă iubirea lui este necondiționată, amintindu ne de dragostea pe care o predica Iisus Nazarineamul: „Să iubești și pe dușmanul tău.”

Locul nu ne permite să analizăm amănunțit ideile d-lui Krishnamurti, idei rediate într'un stil plăcut, care vor captura desigur pe cititorul dornic de a le face cunoștință.

REVISTE

Innoirea este azi singura revistă de literatură care apare la Arad. Constatăm acest lucru cu strângere de inimă, întru cât până mai ieri, Aradul avea trei reviste literare. Totodată însă, ne bucură faptul că „Innoirea” poate să apară mai departe, umplând golul lăsat în publicistica arădană, de dispariția celorlate două surori ale sale: „Hotarul” și „Li.

tera". Desigur nu e lucru ușor să scoți o revistă, și mai ales atunci când te bazezi pe propriile-ți mijloace. Faptul că „Innoirea nu și-a sistat apariția se datorește desigur în mare parte directorului ei d. Tiberiu Vuia, care a știut să lupte cu toate neajunsurile materiale,

În numărul depe Ianuarie, scris cu verva și avântul tineresc caracteristice celor dela „Innoirea”, pe lângă eseul semnat de d. Tiberiu Vuia, care poate fi în acelaș timp un frumos poem în proză, semnează versuri o serie de tineri mănuiitori ai condeiului, ca: Pavel P. Belu, Ion Th. Ilea, Aurel Marin, Ion Horia Munteanu, Tiberiu C. Novac, C. Pârlea și Ion Negescu. D. Gh. Moțiu semnează un interesant articol: „Depsre rău și suferință.” Elisabeta Hențiu publică trei frumoase poeme în proză, iar E. Ar. Zaharia, o traducere după Arthur Rimbaud.

Mai semnează Emil Hanganu și Just niște epigrame și Petre Pascu: „Vitrina Innoirii.”

Universul literar din 3 Februarie publică un articol „Depsre cultura dirijată” semnat de d. Mircea Eliade. Autorul articolului constată că ne lipsesc cu desăvârșire „Marile cărți de cultură”, cărți fundamentale, cari sunt necesare pentru formarea tineretului, pentru tineretul studios. Cum însă cultura românească, prea tinără încă, nu ar putea da deocamdată astfel de opere fundamentale d. Mircea Eliade s'rie (și pe drept cuvânt) că ar trebui ca în locul traducerilor de cărți literare, cari au năpădit în ulți-

mul timp vitrinele librăriilor, să se traducă aceste „cărți mari”, care ne lipsesc, și pe care să le luăm dela popoarele cu o cultură majoră. Evident că sarcina tipăririi acestor cărți, va reveni „Fundațiilor Regale” înaltei instituții de răspândire a culturii în sânul poporului românesc.

În acest număr mai semnează Ștefan Nenițescu și Gherghinescu Vana (versuri); Toma Vlădescu, C. N. Negoită, Traian Lalescu, Eugen Petit, Ștefan Baciu, Laurențiu Fulga, Mircea Mateescu, C. Fântăneru și alții (articole-schițe-cronici.)

Gândirea de pe Februarie prezintă un bogat material documentar și artistic și distinsele colaborări ale d-ilor: Dr. Caracostea: Specificul românesc; Radu Gyr: Balade; Gh. Murnu: Nostalgie de azur; Victor Papiian: Sânge străin; Vlaicu Bârna: Bal; Aurel Marin: Arborele; Ion Vargă: Sonetul frumuseții; S. Tzigara Samurçaș: Pastorală de Scarlatti; Petre P. Ionescu: Reflecții în problema cunoașterii. Cronicile scrise cu mult nerv, prezintă un bogat material informativ și sunt semnate de: Septimiu Bucur, Mariela Coandă, C. Stelian, Emilian Vasilescu și Nichifor Crainic.

Revista se prezintă într'o ținută de înaltă intelectualitate și într'o formă grafică impecabilă, fiind ilustrată cu desene noi de pictorul Demian.

România literară din 11 Februarie, aduce colaborările d-ilor: G. M. Ivanov, H. Tudor Miu,

Gh. M. Lăzărescu, E. Cobzălu, D. Scheianu, D. Stelaru, Neagu Rădulescu, Aurel Călinescu, Maria Arsene, Dan Petrasincu, Demetru Pan, Virgil Gheorghiu ș. a.

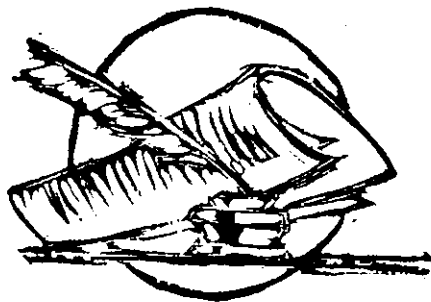
INSEMNĂRI

Marcel Olinescu, fostul profesor arădan, găsește tot mai multă prețuire în cetatea de scaun a țării. Pe zi ce trece publicațiile din capitală vorbesc tot mai des de realizările sale în domeniul gravurii. Expoziția dela Dalles a „Grupului Grafic” a fost aproape o revelație pentru cei din București. La această expoziție d. Marcel Olinescu a prezentat gravuri cu titlul: „Păunașul Codrilor”, „Cântec de dor”, „Mit românesc”, „Tovarășii lui Harap Alb”, ș. a. titluri semnificative, cari ne vorbesc de inspirație românească, a fostului profesor arădan. Dealtfel Marcel Olinescu nu e la primul lui succes. Dacă nu ne înșelăm, d-sa a obținut altădată premiul salonului „Alb și negru”. Faptul că omul

venit din provincie, a știut să se impună în fața celor din București și să câștige prețuirea lor, ne produce o deosebită bucurie. Noi cei de aici, din burgul provincial, în care Marcel Olinescu a robotit ani de zile în țarina vîsului, îi dorim o realizare cât mai complexă și mai fericită.

Victor Papilian înseamnă un moment important în dezvoltarea nuvelisticii românești de după războiu. Ultimele sale volume: „Vecinul” și „De dincolo de râu”, precum și nuvelele publicate în „Gândirea” ori în alte periodice, ne desvăluie personalitatea profesorului dela Cluj. Scrierile sale prezintă o lectură interesantă pentru orice fel de cetitori. E păcat însă că proza d-lui Papilian e cunoscută prea puțin de marele public cetitor. Desigur acest fapt denotă mentalitatea publicului, aceea de a mai ceti încă literatura debitată de unii scriitori, cari și-au însușit acest nume pe nedrept.

Lucian Emandi

ADRESA:

Palatul Cultural

Arad

